

บทที่ ๔

การควบคุมตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๓

ความเบื้องต้น

ในการประกอบธุรกิจตลาดหลักทรัพย์ตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่ง
ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๓ นั้น พอดีจะแยกการดำเนินการกิจการตลาดหลักทรัพย์ออกได้ดังนี้ คือ

ก. สถานที่ซึ่งได้แก่สถานที่ทำการซื้อขาย ซึ่งย่อมจะต้องประกอบไปด้วย
ตลาดหลักทรัพย์ กิจการตลาดหลักทรัพย์ การซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์
หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นเรื่องของการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์

ข. ผู้ดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งหมายถึงบุคคลผู้ที่จะบริหารกิจการ
ตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งย่อมต้องประกอบด้วย คณะกรรมการ กรรมการ คณะที่ปรึกษา ที่ปรึกษา
ผู้จัดการ และพนักงาน หรือกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์

ค. การดำเนินการของตลาดหลักทรัพย์ หมายความว่า การกำหนด
กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ และกฎเกณฑ์เกี่ยวกับผู้ซื้อหรือผู้ขายหลักทรัพย์ใน
ส่วนที่เกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ กฎเกณฑ์ในเรื่องนี้ คือ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับหลักทรัพย์
หลักทรัพย์จดทะเบียน หลักทรัพย์รับอนุญาต ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่ทำการซื้อหรือขายหลัก
ทรัพย์ กฎเกณฑ์ในเรื่องนี้คือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับ สมาชิก บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทจดทะเบียน
บริษัทรับอนุญาตหรือกล่าวได้ว่า เป็นเรื่องของการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์

ง. ผู้ควบคุมตลาดหลักทรัพย์ หมายถึงการควบคุมตลาดหลักทรัพย์ให้
เป็นไปตามความมุ่งหมายของการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ซึ่งกฎเกณฑ์ในเรื่องนี้ได้แก่ พนักงาน
เจ้าหน้าที่ และรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายนี้ รวมตลอดถึงบทกำหนดโทษ

ความหมายของการควบคุม

คำว่า "ควบคุม" ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๓ หมายความว่า การดูแล กำกับดูแล ซึ่งในความหมายในบทนี้ก็คือ การดูแลตลาดหลักทรัพ์โดยรัฐบาล เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของรัฐบาล คือ การระดมทุน และการรักษาประโยชน์ของปวงชน หรืออาจกล่าวได้ว่า การควบคุมตลาดหลักทรัพ์ตามความหมายนี้ คือการที่รัฐบาลมีความสัมพันธ์กับตลาดหลักทรัพ์มา น้อยเพียงใดนั่นเอง

การควบคุมตลาดหลักทรัพ์ตามกฎหมายฉบับนี้ได้กระทำด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- ก. การควบคุมการจัดตั้งตลาดหลักทรัพ์
- ข. การควบคุมการตั้งคณะกรรมการตลาดหลักทรัพ์
- ค. การควบคุมการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพ์
- ง. การควบคุมการกำกับตลาดหลักทรัพ์
- จ. บทกำหนดโทษ

การควบคุมการจัดตั้งตลาดหลักทรัพ์

ในข้อนี้จะกล่าวเป็น ๒ ตอน คือ ความเป็นมาของพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งเป็นตัวบทกฎหมายโดยตรงในการจัดตั้งตลาดหลักทรัพ์แห่งประเทศไทย

- ก. ความเป็นมาของพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพ์แห่งประเทศไทย
พ.ศ. ๒๕๑๗

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ตลาดหุ้นนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ ตลาดหลักทรัพ์ที่ออกใหม่ (Primary Market) และตลาด

หลักทรัพย์รอง (Secondary Market) ซึ่งเป็นตัวกลางในอันที่จะสนับสนุนตลาดหลัก
 ทรัพย์ที่ออกใหม่ และมีความสำคัญกว่า และการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์รอง
 นี้จำเป็นที่จะต้องกระทำผ่านตลาดหุ้น (Stock Exchange) ซึ่งเป็นที่พบปะของบรรดา
 นายหนาเพื่อตกลงเจรจาซื้อขายหลักทรัพย์กัน ตลาดหุ้นประเภทนี้ยังได้แบ่งออกเป็นอีก
 ๒ ประเภท คือ

๑. ตลาดหุ้นเสรี (Over-the-Counter Market) เป็น
 ตลาดที่มีกิจการซื้อขายที่เป็นอิสระ ไม่มีระเบียบข้อบังคับใด ๆ ไม่มีสถานที่แน่นอน การ
 กำหนดราคาของหลักทรัพย์ที่จะซื้อขายกันขึ้นอยู่กับความพอใจและการต่อรองของผู้ซื้อ
 และผู้ขาย

๒. ตลาดหุ้นที่มีระเบียบแบบแผน (Organized Securities
 Market) เป็นตลาดที่มีการซื้อขายที่เป็นระเบียบ ตลาดหุ้นจะต้องกลั่นกรองหลักทรัพย์
 ที่จะนำมาซื้อขายในตลาดว่า มีมาตรฐานตามที่กำหนดจะมาซื้อขายกันในตลาดหุ้นได้หรือไม่
 นอกจากนั้นแล้ว ตลาดหุ้นจะคอยควบคุมดูแลให้ราคาซื้อขายเป็นราคาที่เป็นธรรม
 กล่าวคือเป็นราคาที่มีการประมูลซื้อขายและกระทำกันโดยเปิดเผย ควบคุมดูแลให้ราคา
 ที่ซื้อขายหลักทรัพย์อยู่ในสภาพราคาที่จะเป็นจริง มิใช่เป็นผลของการเก็งกำไร
 (speculation) โดยคอยควบคุมมิให้มีการสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลบาง
 กลุ่มที่คอยฉวยโอกาสในวงการธุรกิจหาประโยชน์ใส่ตัวโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่
 บุคคลอื่นจะได้รับ พฤติการณ์เช่นนี้ได้แก่การทุ่มขายหลักทรัพย์ของตนเองเป็นจำนวนมาก
 เพื่อให้ราคาหลักทรัพย์ต่ำลงแล้วจะกลับซื้อเข้าไว้ต่อไปเมื่อมีราคาตลาดสูงขึ้นและจะนำออก
 ขายอีก ซึ่งพฤติการณ์ดังกล่าวว่าเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการควบคุม ทั้งนี้เพื่อป้องกันความ
 เสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่เอกชน และการเศรษฐกิจของชาติเป็นส่วนรวม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, กฎหมายไทย เล่ม ธุรกิจ นำหนักและ
 ขนาด (กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, ๒๕๒๐)
 หน้า ๒๑ - ๒๑ ก.

สำหรับตลาดหุ้นภายในประเทศไทยได้เริ่มมาเป็นระยะเวลาประมาณ ๒๐ ปีแล้ว โดยเริ่มจากบริษัทหลักทรัพย์ของเอกชนก่อน โดยประกอบธุรกิจเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ และค่าหุ้น ต่อมาจึงมีการรวมตัวกันจัดตั้งกิจการดำเนินงานในลักษณะของศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์ซึ่งเรียกกันว่าตลาดหลักทรัพย์หรือตลาดหุ้น โดยจดทะเบียนในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัด และต่อมาได้เปลี่ยนเป็นบริษัทจำกัด หากมีกฎหมายจัดตั้งและควบคุมเป็นการเฉพาะแต่อย่างใดไม่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ตลาดหลักทรัพย์ หรือตลาดหุ้นของไทยแก่เดิม ตกอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท การดำเนินการ และกลไกในทางการค้าก็เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว และนับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งตลาดหุ้นเป็นต้นมา การซื้อขายหุ้นเป็นไปอย่างกว้างขวาง ประชาชนทั่วไปให้ความสนใจน้อย ซึ่งเป็นอุปสรรคในด้านการพัฒนาตลาดหุ้นของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

รัฐให้ตระหนักถึงความสำคัญของตลาดหุ้น ประกอบกับตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๔) ได้กำหนดเป้าหมายและแนวทาง ในการระดมเงินทุนภาคเอกชนให้มากขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ รัฐจึงได้ กำหนดเป็นนโยบายให้มีการพัฒนาตลาดหุ้นอย่างจริงจัง กล่าวคือ จะส่งเสริมให้มีตลาด หุ้นที่มีระเบียบและวิธีการอันเหมาะสมสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อให้การเคลื่อนไหว ของเงินทุนเป็นไปโดยสะดวกและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น รัฐได้กำหนดมาตรการส่งเสริมให้ มีปริมาณอุปสงค์และอุปทานในหลักทรัพย์ภายในประเทศให้มากขึ้น กำหนดให้มีกฎหมายจัดตั้ง บริษัทมหาชนซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนเป็นเจ้าของกิจการใน ธุรกิจและอุตสาหกรรมภายในประเทศ ส่งเสริมและให้สิทธิและประโยชน์ในด้านการแก้ไข บริษัทมหาชน กำหนดมาตรฐานปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบัญชีและการสอบบัญชีของบริษัทและ ธุรกิจต่าง ๆ ให้ดีขึ้น ปรับปรุงการดำเนินงานของสถาบันในตลาดหุ้นให้ดีขึ้น รวมทั้ง พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายต่อต้านการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบกระเทือนถึง ความปลอดภัยและความผาสุกของประชาชนโดยกำหนดให้สถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญ ในระบบการเงินที่ยังไม่มีกฎหมายควบคุมโดยเฉพาะให้มาอยู่ใต้การควบคุมของทางราชการ อย่างใกล้ชิด และจากมาตรการที่ได้กำหนดขึ้นนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอันได้แก่

กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ และธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยและมาสุขของประชาชน โดยออกเป็นประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๕ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๕ ออกกฎหมายว่าด้วยการจัดทำบัญชีและกำหนดมาตรฐานของการจัดทำบัญชีของกิจการประเภทต่าง ๆ ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๕ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๑๗ กำหนดให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกแก่ประชาชนที่มาลงทุนในหลักทรัพย์ และแก่บริษัทจดทะเบียนและบริษัทรับอนุญาต และในประการที่สำคัญที่สุดได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยมีหลักการที่จะจัดให้มีศูนย์กลางสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ภายใต้การควบคุมของทางราชการอย่างใกล้ชิด และมีบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ก็โดยเหตุผลที่ว่า เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมทรัพย์และการระดมเงินทุนในประเทศ จัดให้มีการซื้อขายหลักทรัพย์ประเภท หุ้น หุ้นกู้ และพันธบัตรประเภทต่าง ๆ ที่ผ่านการพิจารณาจากสำนักงานจรรยาบรรณแล้ว ให้การซื้อขายหลักทรัพย์มีสภาพคล่องตัว มีราคาที่เหมาะสมและผลให้เงินไปตามกลไกแห่งราคา และให้เงินไปอย่างมีระเบียบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งในพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้แบ่งแยกการควบคุมออกเป็นหมวดต่าง ๆ

๑. การจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์
๒. คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์
๓. การดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์
๔. การกำกับตลาดหลักทรัพย์
๕. บทกำหนดโทษ

ก่อนที่จะได้มีการพิจารณาดังประเด็นต่าง ๆ อันเป็นเรื่องของการควบคุมโดยตรงนั้นการพิจารณาดังวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ คือ ในมาตรา ๒ ได้บัญญัติว่า "พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เป็นต้นไป การที่จะพิจารณาถึงวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับจริง ๆ โดยหลักแล้ว ก็จะต้องดูที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยเพื่อประกาศใช้เป็นกฎหมาย วันที่ทรงลงพระปรมาภิไธยคือวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยถือหลักตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๘ ^๒ ฉะนั้น วันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับจริง คือ วันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่เป็นดังนี้แทนที่จะประกาศใช้เป็นกรณีปกติธรรมดา คือให้พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป ก็มีเหตุผลว่าโดยเหตุที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายใหม่ และถือได้ว่ามีความสำคัญในทางธุรกิจอย่างยิ่ง สมควรที่จะให้บรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องอันเนื่องจากการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้มีโอกาสศึกษาหาความรู้จากกฎหมายฉบับดังกล่าวก่อนอื่นจะเป็นประโยชน์มากกว่าที่จะประกาศให้มีผลใช้บังคับโดย

สำหรับผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติศาลากลางจังหวัดแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ ในมาตรา ๘ ได้บัญญัติว่า "ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้"

การที่กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดผู้รักษาการไว้โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการนั้น อาจจะเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าวัตถุประสงค์สำคัญยิ่งที่เกี่ยวกับเรื่องศาลากลางจังหวัดเป็นเรื่องระดมทุน และการระดมทุนจากธนาคารพาณิชย์ซึ่งก็เป็นการ

^๑ พระราชบัญญัติศาลากลางจังหวัดแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗", ราชกิจจานุเบกษา ๙๑๑ (๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๗) : ๒ พ.

^๒ "ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑", ราชกิจจานุเบกษา ๘๖ (๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๘) : ๘๔ - ๘๕

ระคมทุนอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีบทบาทในเรื่องนี้คืออยู่ในความควบคุมของกระทรวงการคลัง บริษัทเงินทุนก็เป็นอย่างเดียวกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกาศใช้กฎหมายเรื่องนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพาดพิงถึงการให้ประโยชน์พิเศษในด้านการภาษีอากร ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่กระทรวงการคลังจะต้องเข้ามามีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่ก็ไม่ได้นิยามความว่าหน่วยราชการอื่นจะไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เช่น กระทรวงพาณิชย์ ก็มีหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับใบหุ้น แต่ก็เป็นวัตถุประสงค์ที่มีความสำคัญลดหลั่นลงมา ดังนั้น การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีหน้าที่ดังกล่าวจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่ง

ข. การจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีอยู่ว่า ต้องการให้มีตลาดหลักทรัพย์แห่งเดียวในประเทศ (central market place) อยากรู้ให้หลักปฏิบัติการซื้อขายของนายหน้าอยู่ในที่เดียวที่สร้างความเชื่อถือให้กับประชาชนตลาดหลักทรัพย์ไม่ว่าที่ไหน ถ้ามีการหลอกลวงทำให้เสียหายไม่ได้เสียหายเฉพาะตลาดนั้น ถ้าเสียหายแล้วความเชื่อถือในตลาดหลักทรัพย์จะไม่มี อันเป็นเรื่องเช่นเดียวกับธนาคาร

ในประเทศไทยนั้นการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ได้กระทำโดยกฎหมายซึ่งตราขึ้นในรูปของพระราชบัญญัติ ซึ่งได้บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๕ ให้กระทรวงการคลังจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการตลาดหลักทรัพย์ โดยไม่นำผลกำไรมาแบ่งปันกัน ตลาดหลักทรัพย์ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นบริษัทหลักทรัพย์^๒

^๑ คีฤทธิ ปราโมช, การธนาคารพาณิชย์ (กรุงเทพมหานคร : เกษมสัมพันธ์ การพิมพ์, ๒๕๑๖) : หน้า ๖

^๒ "พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย" ราชกิจจานุเบกษา ๘๑ (๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๓) : ๔ พ.

การจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นเป็นการจัดตั้งที่มีความเป็นมา และวัตถุประสงค์ที่จะระดมเงินทุนจากประชาชนภายในประเทศอันเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือว่าการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนี้มีพื้นฐานมาจากความจำเป็นในชั้นของรัฐบาลมิได้มาจากพื้นฐานทางค่านิยมของประชาชนหรือธุรกิจการค้าหลักทรัพย์ ซึ่งลักษณะเช่นนี้พอจะถือได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะของการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย

การจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็เช่นเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันอื่น ๆ โดยเหตุที่เป็นความจำเป็นของรัฐที่ต้องการจะให้มีการพัฒนาตลาดทุนภายในประเทศอันจะเป็นการระดมทุนจากเงินออมของประชาชนไปสู่การดำเนินงานทางเศรษฐกิจอันจะเป็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ การจัดตั้งจึงต้องอาศัยบทกฎหมายโดยเฉพาะที่กำเนิการจัดตั้ง คือ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓ ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนี้เป็นสถาบันพิเศษมีสภาพเป็นนิติบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์ไม่หากำไรไปแบ่งปันกัน และมีการดำเนินงานโดยสมาชิกซึ่งเป็นบริษัทธุรกิจหลักทรัพย์ของเอกชน โดยให้รัฐบาลมีอำนาจควบคุมดูแลกิจการนี้อย่างใกล้ชิด ซึ่งในชั้นแรกนี้กำหนดให้มีการจัดตั้งขึ้นเพียงแห่งเดียว และมีข้อกำหนดห้ามมิให้บุคคลอื่นใดประกอบกิจการตลาดหลักทรัพย์หรือกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน สมาชิกซึ่งเป็นบริษัทธุรกิจหลักทรัพย์จะรับผิดชอบในด้านการเงินและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโดยรัฐบาลไม่จำเป็นต้องช่วยเหลือสนับสนุนทางการเงิน และในโอกาสต่อไปหากมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์มากแห่งขึ้นในท้องถิ่นต่าง ๆ ก็ให้ถือว่าเป็นการดำเนินงานของนิติบุคคลเดียวกันอันจะเป็นประโยชน์แก่การกำกับและควบคุม ซึ่งสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี ส่วนการจัดตั้งสำนักงานสาขาอื่นก็ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีเช่นกัน และสำนักงานสาขานั้นจะตั้งขึ้น ณ ที่ใด

เรื่องเดียวกัน , หน้าเดียวกัน

ในราชอาณาจักรก็ได้

โดยเหตุที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นสถาบันพิเศษที่มีสภาพเป็นนิติบุคคล และไม่มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้ โดยพิจารณาจากนิยามของคำว่า "รัฐวิสาหกิจ" ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒ ซึ่งบัญญัติว่า

มาตรา ๔

ว่าว่า

"รัฐวิสาหกิจ" หมายความว่า

- (ก) องค์การของรัฐบาลหรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ
- (ข) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ
- (ค) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตาม (ก) และ/หรือ (ข) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ
- (ง) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการ และ/หรือรัฐวิสาหกิจตาม (ก) และ/หรือ (ข) /หรือ (ข) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ
- (จ) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ส่วนราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจตาม (ง) และ/หรือ (ก) และ/หรือ (ข) และ/หรือ (ค) มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ

๑ เรื่องเดียวกัน , หน้า ๕

๒ "พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๒" ราชกิจจานุเบกษา ๗๒

ซึ่งจากการพิจารณาคำนิยามดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีฐานะ เป็นนิติบุคคลแต่มีได้มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ อันจะมีผลให้ดูจ้างหรือพนักงานของสถาบันดังกล่าวไม่มีฐานะ เป็นพนักงานของรัฐวิสาหกิจด้วย

เมื่อตลาดหลักทรัพย์มีได้มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ แต่กฎหมายได้กำหนดให้ตลาดหลักทรัพย์เป็นสถาบันพิเศษที่มีสภาพนิติบุคคล ซึ่งการตรากฎหมายในลักษณะเช่นนี้ขึ้นใช้ได้มีการทำก่อนแล้ว เช่น เรื่องสมาคมนายจ้าง สหภาพแรงงาน สหพันธ์นายจ้าง สหพันธ์แรงงาน ในพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๘ สหกรณ์ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๐๑ และที่ใกล้เคียงที่สุดในลักษณะของการจัดตั้ง คือ สมาคมการค้าตามพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งในมาตรา ๔ ได้ให้คำนิยามว่า "สมาคมการค้า" หมายความว่า สถาบันที่บุคคลหลายคนตั้งเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจจัดตั้งขึ้นเพื่อทำการส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจอันมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้แบ่งปันกัน และในมาตรา ๑๑ บัญญัติว่า "ให้สมาคมการค้าที่ได้รับใบอนุญาตและจดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล" ^๑ ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ก็คล้ายคลึงกับพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ คือ มาจากความจำเป็นที่ว่าในขณะที่นั้นยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยสมาคมการค้าโดยเฉพาะ สมาคมการค้าต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้จดทะเบียนเป็นสมาคมธรรมดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของสมาคมการค้าย่อมแตกต่างจากสมาคมธรรมดาเป็นอันมาก และสมาคมการค้าย่อมมีอิทธิพลสำคัญเกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจของประเทศและอาจดำเนินการ

^๑ "พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๘", ราชกิจจานุเบกษา ๘๑ (๒๖ ตุลาคม ๒๕๑๗) : ๑ พ.

^๒ "พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๐๑", ราชกิจจานุเบกษา ๘๕ (๑๕ มิถุนายน ๒๕๐๑) : ๘๕

^๓ "พระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๔", ราชกิจจานุเบกษา ๘๓ (๒๖ เมษายน ๒๕๐๔) : ๒๕๓

กิจการอันทำให้เกิดความปั่นป่วน แต่ตลาดการค้าหรือตลาดการเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนการครองชีพของประชาชนได้ จึงเป็นการสมควรที่จะแยกสมาคมการค้าออกจากสมาคมธรรมกา และวางระเบียบในการจัดตั้ง กำหนดขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการของสมาคมการค้า และการควบคุมการดำเนินงานของสมาคมการค้า ทั้งกำหนดข้อห้ามมิให้สมาคมการค้าดำเนินการใด ๆ อันจะเป็นผลกระทบกระเทือนการค้า เศรษฐกิจหรือความมั่นคงของประเทศ

อนึ่ง ตลาดหลักทรัพย์นั้นย่อมประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นบริษัทหลักทรัพย์ คำว่าบริษัทหลักทรัพย์นั้น ย่อมมีความหมายตามบทนิยามในมาตรา ๓ ซึ่งบัญญัติว่า "บริษัทหลักทรัพย์" หมายความว่า บริษัทจำกัดซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ ตามประกาศของกระทรวงการคลัง และธุรกิจหลักทรัพย์ประกอบนั้นต้องมีกิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ด้วย" ซึ่งหมายความว่า บริษัทหลักทรัพย์ซึ่งจะเป็นสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้นั้นจะต้องปฏิบัติตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๓ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ข้อ ๕ (๘) ^๒ ซึ่งรายละเอียดในเรื่องนี้จะได้กล่าวถึงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๓ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ต่อไป

ค. ชื่อและวัตถุประสงค์

ชื่อและวัตถุประสงค์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ถูกกำหนดไว้ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว คือ "ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย"

^๑ "พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๗",
ราชกิจจานุเบกษา ๘๑ (๒๖ พฤษภาคม ๒๕๐๗) : ๒ พ.

^๒ "ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕",
ราชกิจจานุเบกษา ๘๕ (๒๗ มกราคม ๒๕๐๕) : ๓ พ.

ซึ่งไม่มีปัญหาอะไร ส่วนวัตถุประสงค์นั้นกฎหมายเขียนว่า "เพื่อประกอบกิจการตลาดหลัก
 ทรัพย์โดยไม่นำผลกำไรมาแบ่งปันกัน" ซึ่งคำว่า "กิจการตลาดหลักทรัพย์" นี้ได้มีนิยาม
 ในมาตรา ๓ ว่า "กิจการตลาดหลักทรัพย์" หมายความว่า การจัดให้มีตลาดหรือสถานที่
 อันเป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์รวมทั้งบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับกิจการดังกล่าว
 อาจมีปัญหาคำว่า "บริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับกิจการดังกล่าว" พอจะอธิบายได้ว่า
 เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ที่ตั้งขึ้นนี้เป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์และควบคุมบริษัทหลัก
 ทรัพย์ที่เป็นสมาชิก และในการปฏิบัติงานก็อาจจะต้องมีบริการอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การ
 จัดหาสถานที่ที่ใช้เป็นตลาด การจัดอบรมสมาชิก การเผยแพร่กิจกรรมของตลาดหลักทรัพย์
 ซึ่งกิจการเหล่านี้ก็พอที่จะถือได้ว่าเป็นบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับกิจการตลาดหลักทรัพย์ดังได้
 กล่าวมาแล้ว

ส่วนประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๕^๒
 อันมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการตลาดหลักทรัพย์โดยไม่นำผลกำไรมาแบ่งปันกัน ซึ่ง
 หมายความว่า การจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้นโดยที่ตลาดหลักทรัพย์มิได้
 เป็นผู้ทำการค้าเอง แต่เป็นศูนย์กลางของการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งในการประกอบกิจการ
 ตลาดหลักทรัพย์อาจมีรายได้เหลือจากการประกอบกิจการตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งอาจเรียก
 ได้ว่าเป็นกำไร ซึ่งกฎหมายมิได้ห้ามแต่อย่างใด เพียงแต่ห้ามว่าจะนำกำไรนั้นไปแบ่ง
 ปันกันไม่ได้

^๑ "พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗", ราชกิจจานุเบกษา ๙๑ (๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๗) : ๒ พ.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘ พ.

ง. ฐานะเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๖ ให้ศาลากลางจังหวัดเป็นนิติบุคคล^๑

การเป็นนิติบุคคลของสถาบันพิเศษนี้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน ถึงแม้จะแตกต่างกับนิติบุคคลตามกฎหมายเอกชนอยู่บ้าง^๒ คือ นิติบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ก็มีสิทธิและหน้าที่และความรับผิดชอบทางกฎหมายต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่น่าพิจารณาจึงมีอยู่ว่า การจัดตั้งศาลากลางจังหวัดนั้นควรจะไปหรือไม่ว่า นิติบุคคลนี้มีสินทรัพย์อยู่เท่าไร เพื่อให้ประชาชนทั่วไปทราบ และเพื่อประโยชน์ในการติดต่อค้าขายควยซึ่งในกรณีนี้เห็นว่าศาลากลางจังหวัดนี้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน จัดตั้งขึ้นมาเพื่อควบคุมบริษัทหลักทรัพย์ มีการดำเนินงานแตกต่างจากบริษัท หรือนิติบุคคลอื่น ๆ มิได้ทำการค้าขายเอง การค้าขายทำโดยบริษัทหลักทรัพย์หรือที่เรียกว่าบริษัทนายหน้าซื้อขายหุ้นซึ่งเป็นสมาชิกไม่ได้ติดต่อกับบุคคลภายนอก ไม่มีการเสี่ยงภัย จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดลงไปว่าหุ้นอยู่เท่าไรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จ. สำนักงานใหญ่ และสำนักงานสาขา

ในเรื่องสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขา บัญญัติไว้ในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติศาลากลางจังหวัด พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งบัญญัติว่า "ให้ศาลากลางจังหวัดมีสำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และจะตั้งสาขา ณ ที่ใดในราชอาณาจักรก็ได้"

^๑ "พระราชบัญญัติศาลากลางจังหวัดแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗", ราชกิจจานุเบกษา ๙๑ (๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๗) : ๘ พ.

^๒ Bernard F. Cataldo, Introduction to Law and the Legal Process, (New York : John Wiley & Sons, Inc., 1965) p. 308

ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ การจัดตั้งสำนักงานสาขาและที่ตั้งสำนักงานสาขาต้อง
ได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี"

การควบคุมตามมาตรา ๕ เป็นการควบคุมในเรื่อง สำนักงานใหญ่ ซึ่งอยู่
ในกรุงเทพมหานคร การจัดตั้งสำนักงานสาขาและที่ตั้งสำนักงานสาขาซึ่งจะตั้ง ณ ที่ใด
ในราชอาณาจักรก็ได้ โดยกิจการดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลัง เหตุผลสำหรับมาตรานี้ อาจเป็นเพราะว่ากฎหมายต้องการให้มีศูนย์
กลางการซื้อขายหลักทรัพย์แค่เพียงแห่งเดียวก่อน และควรจะมีขึ้นภายในกรุงเทพมหานคร
และเมื่อกิจการตลาดหลักทรัพย์ได้เจริญเติบโตไปอย่างกว้างขวางแล้วก็จะจัดตั้งสำนักงาน
สาขาขึ้นนอกก็ได้ และสำนักงานสาขาจะจัดตั้ง ณ ที่ใดในราชอาณาจักรก็ได้ ไม่จำเป็นต้อง
จัดตั้งในกรุงเทพมหานคร คือ อาจจะจัดตั้งในจังหวัดที่มีเศรษฐกิจที่ก็ได้ เช่น จังหวัด
เชียงใหม่ จังหวัดสงขลา เป็นต้น ทั้งนี้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลัง เพื่อความสะดวกในการควบคุมดูแลนั่นเอง

ฉ. อำนาจของตลาดหลักทรัพย์

ในเรื่องอำนาจของตลาดหลักทรัพย์นั้น ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘ ซึ่งมีข้อ
ความว่า "ให้ตลาดหลักทรัพย์มีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์
ตามมาตรา ๕ อำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง

(๑) จัดให้ไกล่เกลี่ยกรณีพิพาท มีทรัพย์สินสิทธิต่าง ๆ ครอบครอง เช่า
หรือให้เช่า เช่าซื้อหรือให้เช่าซื้อ โอนหรือรับโอนสิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ จำนอง
หรือรับ จำนอง ขายหรือจำหน้ายด้วยวิธีอื่นใด ซึ่งสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์

"พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓", ราชกิจจานุเบกษา ๘๑ (๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๓) : ๕ พ.

(๒) คุ้มเงินหรือให้คุ้มเงิน และลงทุนหาผลประโยชน์^๑

เหตุผลที่บัญญัติมาตรานี้ เพราะกฎหมายได้กำนังถึงข้อเท็จจริงที่ว่า ในการดำเนินงานกิจการตลาดหลักทรัพย์ ย่อมเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จะต้องเข้ากระทำการ ค้างกล่าว ตัวอย่างเช่นการจกตั้งสำนักงานแห่งใหญ่อาจต้องมีการเช่าสถานที่เพื่อใช้เป็น ที่ตั้ง ซึ่งในการนี้หากกฎหมายไม่ให้อำนาจไว้ตลาดหลักทรัพย์ก็ไม่สามารถทำได้ อันเป็น อุปสรรคในการดำเนินงานกิจการตลาดหลักทรัพย์เป็นอย่างยิ่ง การที่ตลาดหลักทรัพย์เป็น นิติบุคคลย่อมเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดอำนาจดังกล่าวไว้ สำระสำคัญ ในมาตรานี้ก็อยู่ที่ว่า ในการเข้าทำการค้างกล่าวในร่างที่เกี่ยวกับอำนาจของตลาดหลัก ทรัพย์ จะคงอยู่ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ คือ ต้องไม่เอาผลกำไรมาแบ่งปันกัน

นอกจากนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนกิจการของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กฎหมายได้กำหนดไว้ในมาตรา ๕ และมาตรา ๑๐^๒ ซึ่งมีสาระสำคัญว่าห้ามมิให้บุคคล อื่นใดประกอบกิจการตลาดหลักทรัพย์หรือกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน และห้ามบุคคล อื่นใดนอกจากตลาดหลักทรัพย์ใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า "ตลาดหลักทรัพย์" หรือ "ตลาดหุ้น" หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกัน แต่มิได้ห้ามการชื้อขายที่ทำกันนอก ตลาดหลักทรัพย์นี้ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของตลาดการเงินในปัจจุบันที่ ยังมีขอบเขตการดำเนินงานจำกัด อันจะเป็นผลดีแก่ตลาดหลักทรัพย์เอง

อนึ่ง เพื่อให้การจกตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างแท้จริง กฎหมายได้กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล ให้บุคคลที่ดำเนินงานกิจการตลาดหลักทรัพย์

^๑ เรื่องเดียวกัน , หน้าเดียวกัน

^๒ เรื่องเดียวกัน , หน้า ๖ พ.

อยู่แล้ว หรือกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บุคคลนั้น
 เลิกกิจการดังกล่าวภายในเวลาเก้า เดือนนับแต่วันที่กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ และให้บุคคล
 ที่ใช้ชื่อ หรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า "ตลาดหลักทรัพย์" หรือ "ตลาดหุ้น" หรือคำอื่นใดที่
 มีความหมายเช่นเดียวกัน อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เลิกใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อ
 ดังกล่าวภายในเวลาเก้า เดือน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ เช่นเดียวกัน

ในเรื่องการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์ มีข้อที่น่าสังเกตว่า ตลาดหลักทรัพย์ไม่ใช่
 ของรัฐบาล รัฐบาลมีนโยบายแต่เพียงว่าการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์เมื่อเป็นศูนย์กลางใน
 การซื้อหรือขาย รวมทั้งให้บริการกับสมาชิก หลักการของกฎหมายนี้ให้รัฐบาลควบคุมอย่าง
 เกี่ยวแต่ไปได้เป็นหลักทรัพยของรัฐบาล ต้องการให้รวมทำเป็นแห่งเดียว ซึ่งถ้าปล่อยให้
 ทำหลายแห่งอาจมีผลเสียมากกว่าผลดี เช่น New York Stock Exchange และ
 San Francisco Stock Exchange, Hong Kong Stock Exchange ซึ่งมีปัญหา
 ในด้านการควบคุมเป็นอันมาก รัฐบาลของประเทศเหล่านั้นพยายามจะเลิกให้มีตลาดหลัก
 ทรัพยในประเทศเพียงแห่งเดียว แต่ไม่อาจจะกระทำได้เพราะตลาดหลักทรัพย์เหล่านี้ได้
 กำเนินกิจการมาหลายปี ซึ่งทำให้มีเพียงแห่งเดียวแล้วจะมีประโยชน์มากกว่า ประเทศไทย
 ซึ่งกิจการตลาดหลักทรัพย์ยังอยู่ในระยะเริ่มแรกก็ได้ดำเนินการในทางที่ว่าต้องการให้มี
 ตลาดหลักทรัพย์เพียงแห่งเดียวในประเทศ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและในด้านความ
 เชื่อถือของประชาชนที่จะมีต่อตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งในการนี้กฎหมายกำหนดห้ามมิให้เอกชน
 ประกอบกิจการตลาดหลักทรัพย์ หรือกิจการที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งหมายความว่า การเป็นหลัก
 ทรัพยรับอนุญาต หรือหลักทรัพย์จดทะเบียน การซื้อขายต้องกระทำในตลาดหลักทรัพย์และ
 ในสถานที่ที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด ส่วนหลักทรัพย์อื่นที่ไม่ใช่หลักทรัพย์รับอนุญาต หรือหลัก
 ทรัพยจดทะเบียน ใครจะซื้อขายอย่างไรก็ได้ (over the counter) แต่จะจัดตั้ง
 ศูนย์อย่างตลาดหลักทรัพย์ก็ได้ หรือประกอบกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตลาดหลักทรัพย์

ก็ไม่ไถ่ขาย ซึ่งการกำหนดกฎเกณฑ์เช่นนี้ย่อมเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตลาดหลักทรัพย์เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ กฎหมายก็ยังกำหนดห้ามมิให้เอกชนไว้หรือแสดงชื่อในธุรกิจว่า "ตลาดหลักทรัพย์" หรือ "ตลาดหุ้น" หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกับตลาดหลักทรัพย์หรือตลาดหุ้นอื่นเป็นการทำให้พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่จัดตั้งขึ้น

คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ ในเรื่องคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินนโยบายและควบคุมการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์นั้น เท่าที่เป็นมาแล้วในตลาดหลักทรัพย์ของต่างประเทศ พอที่จะสรุปการควบคุมออกได้เป็น ๓ วิธี คือ

๑. การควบคุมภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดหลักทรัพย์ที่ดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ มักจะมีพนักงานเจ้าหน้าที่หรือตัวแทนของส่วนราชการ เข้าไปเป็นกรรมการรอบรู้ด้วยเสมอ รัฐจึงมีโอกาสดูแลควบคุมตลาดหลักทรัพย์ให้ตลาดหลักทรัพย์ดำเนินกิจการให้สอดคล้องกับความประสงค์ของรัฐได้

๒. การควบคุมโดยการสอบบัญชี การควบคุมประเภทนี้มุ่งหมายในแง่การใช้จ่ายเงินโดยเฉพาะ การควบคุมจะมี ๓ ระดับ คือ ระดับแรกการสอบบัญชีภายในตลาดหลักทรัพย์เอง เช่น เกี่ยวกับการสอบบัญชีในธุรกิจภาคเอกชน แต่กรณีของตลาดหลักทรัพย์นี้มีกฎหมายบังคับให้โฆษณาการใช้จ่ายเงินด้วย ระดับที่สอง คือการสอบบัญชีโดยกระทรวงการคลังซึ่งเป็นการควบคุมจากภายนอกกว่าการใช้จ่ายเงินรายใด การใช้จ่ายอย่างไรหรือไม่ และระดับสาม เป็นการสอบบัญชีของสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นไปในลักษณะที่ว่าการใช้จ่ายเงินรายใดชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

๓. การควบคุมโดยมหาชน มีรากฐานมาจากเหตุที่ว่าตลาดหลักทรัพย์นั้นเป็นกิจการที่เอกชนและรัฐเข้ามามีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น การดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์จึงมีผลกระทบต่อคนหลายฝ่าย ในระยะแรกนี้จึงมีการพยายามให้เอกชนเข้ามามีส่วนในการควบคุมการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ เช่นตลาดหลักทรัพย์ที่

ดำเนินการโดยมีการควบคุมในรูปของคณะกรรมการ อาจจัดให้มีผู้แทนของเอกชน พนักงานและลูกจ้าง ผู้แทนของตลาดหลักทรัพย์ในภาคของเอกชนมีความเกี่ยวข้องกับตลาดหลักทรัพย์โดยตรงหรือผู้แทนนั้นเข้ามามีส่วนในการบริหาร เป็นต้น แต่การริเริ่มแบบนี้ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย

ในพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ก็เช่นกัน โดยที่ตลาดหลักทรัพย์ควรจะมีลักษณะ เป็นสถาบันของประชาชนส่วนรวม จึงกำหนดให้คณะกรรมการที่จะเป็นผู้บริหารงานตลาดหลักทรัพย์ประกอบด้วยบุคคลซึ่งมาจากการแต่งตั้งของรัฐมนตรี เพื่อเหตุผลทางด้านการควบคุมและการกำกับดูแล และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมาจากสถาบันเอกชน โดยการเลือกตั้ง และมีฐานะ เป็นผู้แทนของมหาชน (Public Representative) และกำหนดให้ผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งเป็นผู้บริหารกิจการให้เป็นไปตามนโยบาย และข้อบังคับของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. การควบคุมโดยมหาชน

ก) คุณสมบัติของกรรมการ ตลาดหลักทรัพย์ กรรมการของตลาดหลักทรัพย์ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- มีสัญชาติไทย
- ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย
- ไม่เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- ไม่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง หรือดำรงตำแหน่งในทางการเมือง

สำหรับกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ถ้ามีความจำเป็นจะต้อง
แต่งตั้งจากข้าราชการประจำ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งได้เพียงหนึ่งคน

ข) การแต่งตั้งคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ กฎหมายกำหนดให้คณะ
รัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งจากบุคคลผู้มีคุณสมบัติ ๔ คน และกรรมการซึ่งสมาชิกตลาดหลักทรัพย์
เลือกตั้งอีก ๔ คน และให้ผู้จัดการเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และให้คณะกรรมการเลือก
กรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ และจะเลือกกรรมการอีกคนหนึ่งเป็นรองประธาน
กรรมการด้วยก็ได้

ค) การดำรงตำแหน่ง กฎหมายกำหนดให้กรรมการนอกจากผู้จัดการ
ดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี แต่ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบกำหนด ๑ ปี ให้กรรมการซึ่ง
คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งและกรรมการซึ่งสมาชิกเลือกตั้งออกจากตำแหน่งฝ่ายละกึ่งหนึ่งโดย
วิธีจับสลาก

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งอีก
ก็ได้ แต่กรรมการซึ่งสมาชิกเลือกตั้งจะเป็นกรรมการติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ง) อำนาจหน้าที่ของกรรมการตลาดหลักทรัพย์ กฎหมายกำหนดให้คณะ
กรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์
อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึงการกำหนดระเบียบหรือข้อบังคับในเรื่องต่าง ๆ ดัง
ต่อไปนี้

- การดำเนินกิจการตามมาตรา ๘
- การประชุมและการดำเนินกิจการของคณะกรรมการ
- การกำหนดจำนวนสมาชิก การรับสมัครสมาชิก คุณสมบัติของ
สมาชิก สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก วินัยของสมาชิก การลงโทษสมาชิก การประชุมของ
สมาชิก และการพ้นจากสมาชิกภาพ

- การกำหนดค่าเช่าเป็นสมาชิก ค่าบำรุง เงินประกัน และค่าบริการต่าง ๆ ที่สมาชิกจะพึงจ่ายให้แก่ตลาดหลักทรัพย์
- การจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน การจ่ายเงินทดแทนความเสียหายจากกองทุน และการจัดการกองทุน
- การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการที่สมาชิกจะพึงคิดในการปฏิบัติหน้าที่เป็นนายหน้าหรือตัวแทนในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียน หรือหลักทรัพย์รับอนุญาต
- การกำหนดใ้บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทรับอนุญาตปฏิบัติภารกิจ ๆ เพื่อเปิดเผยฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของตน
- การปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตในตลาดหลักทรัพย์ การอนุญาตให้สมาชิกซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนนอกตลาดหลักทรัพย์ ตลอดจนการชำระราคาและการส่งมอบหลักทรัพย์ที่ได้มีการซื้อหรือขายในตลาดหลักทรัพย์
- การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการห้ามซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตรายใดรายหนึ่งในตลาดหลักทรัพย์ เป็นการชั่วคราว และการปฏิบัติเมื่อมีการห้ามซื้อหรือขายหลักทรัพย์ดังกล่าว
- การบัญชีและการเงินของตลาดหลักทรัพย์
- การเข้าไปตรวจสอบเอกสารและสมุดบัญชีของสมาชิก
- การบรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอนพนักงานและลูกจ้างระเบียบวินัย การลงโทษพนักงานและลูกจ้าง และการร้องทุกข์
- การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินบำเหน็จรางวัลพนักงานและลูกจ้าง
- การส่งเคราะห์พนักงานและลูกจ้าง หรือผู้พ้นจากการเป็นพนักงานและลูกจ้าง ตลอดจนครอบครัวของบุคคลเหล่านั้น
- การอื่นใดที่จำเป็นต่อการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์

- แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำเนินกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งของศาลากลางจังหวัดตามที่คณะกรรมการมอบหมายให้

จ) การพ้นจากตำแหน่ง กฎหมายได้กำหนดให้กรรมการพ้นจากตำแหน่ง

เมื่อ

- พ้นตำแหน่งตามวาระ
- ตาย
- ลาออก
- คณะรัฐมนตรีถอดถอนกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง และตั้ง
- เป็นผู้ขาดคุณสมบัติ

ผู้แทน

เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งหรือสมาชิกอาจเลือกตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการแทนได้ แล้วแต่กรณี และกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้งย่อมอยู่ในตำแหน่งตามวาระของกรรมการซึ่งตนแทน

ฉ) ประโยชน์ตอบแทน กฎหมายกำหนดให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการและกรรมการได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่ที่ประชุมสมาชิกกำหนด

๒. การควบคุมโดยการสอบบัญชี กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการตนเองบุคคลและบัญชีรายไครายจ่ายประจำปีซึ่งมีผู้สอบบัญชีรับรองที่ประชุมสมาชิกภายในเวลา ๔ เดือน นับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน

ผู้สอบบัญชีนี้ให้ที่ประชุมสมาชิกแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติศาลากลางจังหวัดแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๓, "ราชกิจจานุเบกษา", ๔๑ (๒๐ พฤษภาคม ๒๕๐๓) : ๘ พ - ๑๑ พ.

ผู้สอบบัญชีต้อง เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี และไม่
เป็นกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของ ตลาดหลักทรัพย์ และให้ผู้สอบบัญชี
มีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสาร หลักฐานของตลาดหลักทรัพย์ และขอคำ
ชี้แจงจากคณะกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของตลาดหลักทรัพย์ได้

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้คณะกรรมการยื่นงบดุลและบัญชีรายไกรายจ่าย
ประจำปี ตลอดจนทำรายงานและจัดส่งเอกสารต่อรัฐมนตรีตามแบบและระยะเวลาที่
รัฐมนตรีกำหนด

สำหรับในวาระเริ่มแรกนั้นกฎหมายให้บทเฉพาะกาลกำหนดให้มีคณะกรรมการ
ชั่วคราวซึ่งประกอบไปด้วยคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวน ๔ คน โดยให้
กรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่กรรมการชั่วคราว และให้คณะกรรมการชั่วคราวมีหน้าที่กำหนด
จำนวนสมาชิก และคัดเลือกสมาชิกด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี กับจัดให้มีการประชุม
สมาชิกเพื่อเลือกตั้งสมาชิกจำนวน ๔ คน ซึ่งเพื่อที่จะได้เป็นกรรมการซึ่งมาจากการ
เลือกตั้งภายในเวลาหกเดือนนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง และเมื่อสมาชิกเลือกตั้ง
กรรมการแล้ว ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการซึ่งมาจากการเลือกตั้งนี้กับกรรมการซึ่ง
รัฐมนตรีแต่งตั้ง ประกอบเป็นคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ต่อไป

การดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์

ในการควบคุมตลาดหลักทรัพย์นั้นอาจกระทำได้โดยการ เข้าควบคุมการดำเนินงาน
งานของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งการควบคุมในด้านการดำเนินงานยังอาจกระทำได้หลายวิธี
แต่โดยทั่วไปแล้ว การควบคุมการดำเนินงานมักจะกระทำใน ๒ วิธี ต่อไปนี้ คือ

ก. การควบคุมตัวตลาดหลักทรัพย์ การกำหนดให้ตลาดหลักทรัพย์กระทำ
การได้เพียงภายใต้วัตถุประสงค์ที่จะจัดให้มีตลาดหรือสถานที่อื่นเป็นศูนย์กลางการซื้อขาย
หลักทรัพย์ รวมทั้งการส่งเสริมการซื้อขายหลักทรัพย์ ทั้งนี้ โดยกำหนดเป็นข้อบังคับในเรื่อง

ต่าง ๆ ไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิก และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง
กับวัตถุประสงค์ดังกล่าว

ข. การควบคุมหลักทรัพย์ที่นำมาซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ คือ การกำหนด
ให้การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ กระทำได้เฉพาะหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์
ให้การรับรอง ซึ่งอาจจะเป็นการรับรองโดยการจดทะเบียนหรือวิธีการอย่างอื่นก็ได้
และการซื้อขายนั้นจะกระทำได้ในระหว่างสมาชิกเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้การซื้อ
ขายในสถานที่ดังกล่าว เป็นไปอย่างมีระเบียบและเป็นที่ยอมรับได้ ตลอดจนการกำหนดว่า
หลักทรัพย์ที่จะนำมาซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์นั้น ต้องมีคุณสมบัติตามที่ตลาดหลักทรัพย์
ต้องการ เช่น เป็นหลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง สามารถโอนเปลี่ยนมือได้อย่างเสรี หรือเป็น
หลักทรัพย์ของกิจการที่ประชาชนมีโอกาสร่วมเป็นเจ้าของกิจการซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์
ดังกล่าวนี้ย่อมเป็นการช่วยให้ประชาชนผู้ซื้อหุ้น ซึ่งขาดความรู้และประสบการณ์ในทาง
ธุรกิจต้องเสี่ยงภัยน้อยลง

ในพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ ก็เช่นเกี่ยว
กัน ได้บัญญัติถึงการควบคุมการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ไว้โดยอาศัยหลักเกณฑ์
ดังที่ได้กล่าวมาแล้วตอนต้น ดังนี้

การควบคุมตัวตลาดหลักทรัพย์ กฎหมายฉบับดังกล่าวได้บัญญัติถึงการควบคุม
ตัวตลาดหลักทรัพย์ไว้ คือ การซื้อหรือขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ให้กระทำได้เฉพาะหลักทรัพย์จดทะเบียนและหลักทรัพย์อนุญาตเท่านั้น และต้องเป็นการ
ซื้อขายในระหว่างสมาชิก และต้องทำการซื้อขายภายในสถานที่และเวลาที่กำหนด

นอกจากนี้ ในการซื้อขายนั้นสมาชิกจะทำการ เป็นนายหน้าของบุคคลใด ๆ หรือ เป็นตัวแทนของบริษัทหลักทรัพย์ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกก็ได้ ซึ่งวิธีการ เช่นนี้มีผลทำให้เอกชน ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์สามารถซื้อหลักทรัพย์ได้ อันเป็นการระดมทุนอย่างแท้จริง

ประการที่สำคัญที่สุดก็คือ การที่กฎหมายกำหนดว่าห้ามสมาชิกทำการ ซื้อหรือขาย หลักทรัพย์จดทะเบียนนอกตลาดหลักทรัพย์ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายในฐานะตัวแทน นายหน้า หรือในนามของสมาชิกเอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากตลาดหลักทรัพย์

จากประเด็นที่ว่ากฎหมายห้ามสมาชิกทำการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนนอก ตลาดหลักทรัพย์ แต่ถ้าเป็นหลักทรัพย์ซึ่งมีได้เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนมีปัญหาวาสมาชิกจะ ทำการซื้อขายหลักทรัพย์เช่นว่านั้นนอกตลาดหลักทรัพย์ได้หรือไม่ จะได้กล่าวถึงในโอกาสต่อไป

ในเรื่องการควบคุมตัวตลาดหลักทรัพย์ในจุดนี้จะขอแยกอธิบายถึงกลไกทั้งหมด ของตลาดหลักทรัพย์ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๓ กรณี คือ

ก. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

๑. ประเภทของหลักทรัพย์ หลักทรัพย์ที่จะนำมาซื้อขายได้ในตลาด หลักทรัพย์ต้องเป็นหลักทรัพย์ตามที่กฎหมายกำหนด คือ ต้องเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน หรือ หลักทรัพย์อนุญาต เท่านั้น

พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗, "ราชกิจจานุเบกษา" ๙๑ (๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๗) : ๑๒ พ.

ก) หลักทรัพย์จดทะเบียน ในพระราชบัญญัติศาลหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ มาตรา ๓ ใ้ค้่นิยามความหมายของคำว่า "หลักทรัพย์จดทะเบียน" ไว้ ซึ่งหมายความว่า "หลักทรัพย์ที่จดทะเบียนไว้กับศาลหลักทรัพย์" หลักทรัพย์ใดจะเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ โดยการรายงานของคณะกรรมการศาลหลักทรัพย์ ทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการสำหรับคณะกรรมการพิจารณาหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน และการสั่งให้รับหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนต่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ถือว่าหลักทรัพย์ดังกล่าวเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนนับแต่วันที่รัฐมนตรีสั่ง

ข) หลักทรัพย์รับอนุญาต ในพระราชบัญญัติศาลหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ มาตรา ๓ ใ้ค้่นิยามความหมายของคำว่า "หลักทรัพย์รับอนุญาตไว้" ซึ่งหมายความว่า "หลักทรัพย์ที่มีชื่อหลักทรัพย์จดทะเบียน แต่ศาลหลักทรัพย์อนุญาตให้ชื่อหรือขายในศาลหลักทรัพย์ได้" หลักทรัพย์ใดจะเป็นหลักทรัพย์รับอนุญาตหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ โดยการรายงานของคณะกรรมการศาลหลักทรัพย์ ทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการสำหรับคณะกรรมการพิจารณาหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์รับอนุญาต และการสั่งให้รับหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์รับอนุญาต ต่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ถือว่าหลักทรัพย์ดังกล่าวเป็นหลักทรัพย์รับอนุญาตตั้งแต่วันที่รัฐมนตรีสั่ง^๒

^๑ เรื่องเดียวกัน , หน้า ๑๒ พ.

^๒ เรื่องเดียวกัน , หน้าเดียวกัน

ในเรื่องหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการสำหรับคณะกรรมการพิจารณาหลัก
ทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาต และการพิจารณาเพิกถอนหลัก
ทรัพย์ดังกล่าวนั้น ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการ โดยข้อบังคับศาล
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่องการรับหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์
รับอนุญาต ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๘ และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการกำหนด
หลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาต และพิจารณาเพิกถอนการเป็นหลักทรัพย์ดัง
กล่าว ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมตลอดมา กระจายละเอียดได้จากภาคผนวก ในชั้นนี้จะขอสรุป
แต่เพียงวิธีการปฏิบัติในการนำหลักทรัพย์มาขึ้นของจดทะเบียนกับศาลหลักทรัพย์เท่านั้น

ผู้ยื่นขอจดทะเบียนจะต้องกรอกข้อความต่าง ๆ ในแบบคำขอให้รับหลักทรัพย์
เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาต ในรายการคำขอจะประกอบด้วยราย
ละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับบริษัท เช่น ทุนจดทะเบียน จำนวนผู้ถือหุ้น การกระจาย การถือ
หุ้น ผู้บริหาร ประวัติการดำเนินงาน ลักษณะของธุรกิจ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ระบุเรื่อง
สำเนาและเอกสารต่าง ๆ ที่ต้องยื่นต่อศาลหลักทรัพย์พร้อมใบคำขอกังกล่าวอีกด้วย เช่น
สำเนาทะเบียนการค้า สำเนาข้อบังคับบริษัท เป็นต้น และยื่นเรื่องราวที่ศาลหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย

หลังจากยื่นเรื่องราวที่ศาลหลักทรัพย์แล้ว เรื่องก็จะผ่านไปยังคณะกรรมการ
พิจารณาหลักทรัพย์ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วเสนอไปยังรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลังเพื่ออนุมัติ แล้วจึงประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สรุปสาระสำคัญของหลักทรัพย์ที่จะได้รับการพิจารณาเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน หรือ
หลักทรัพย์รับอนุญาต ได้แก่

"ข้อบังคับศาลหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย", ราชกิจจานุเบกษา ๕๕

(๑๘ เมษายน ๒๕๑๕) : ๑ พ.

๑. ทุนสามัญ ชำระเต็มมูลค่าแล้ว และเป็นหุ้นชนิดระบุชื่อผู้ถือ
๒. ทุนบริวารสิทธิ ที่ออกโดยบริษัทจดทะเบียน
๓. ทุนที่ออกโดยบริษัทจดทะเบียน
๔. พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ หรือพันธบัตรที่ออกโดยองค์การรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ หรือนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น
๕. ตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิในทรัพย์สินของโครงการจัดการลงทุน

ค. การจัดตั้งกองทุนทดแทนความเสียหาย ในการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์โดยลักษณะและขอมติต้องมีการติดต่อกันระหว่างสมาชิกเอง และถึงแม้ว่าตลาดหลักทรัพย์จะไม่ได้เป็นผู้ถือเอง แต่ในทางปฏิบัติแล้วก็อาจต้องมีการติดต่อกับบุคคลภายนอก ยกตัวอย่างเช่น การติดต่อกับการดำเนินการตลาดหลักทรัพย์อื่น ๆ เช่น การจ้างพนักงานและลูกจ้าง เป็นต้น ซึ่งในกรณีเช่นนี้บุคคลภายนอกที่มาติดต่อกับตลาดหลักทรัพย์อาจได้รับความเสียหาย เพื่อเป็นการให้หลักประกันแก่บุคคลภายนอก ที่ซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านสมาชิกตลาดหลักทรัพย์ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของสมาชิกตลาดหลักทรัพย์เอง พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้กำหนดให้ตลาดหลักทรัพย์จัดตั้งกองทุนทดแทนความเสียหายขึ้นเพื่อ เป็นประกันความเสียหายอันอาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ หรือจากการกระทำของสมาชิกในกิจการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาต โดยให้สมาชิกร่วมกันจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน ส่วนการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน และการจ่ายเงินทดแทนความเสียหายจากกองทุนตลอดจน เรื่องการจัดการกองทุนนั้น ย่อมเป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

๖. ผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ โดยที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีลักษณะเป็นสถาบันของประชาชนส่วนรวม จึงได้กำหนดให้คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นผู้บริหารตลาดหลักทรัพย์ และในบรรดาคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์นี้ กฎหมายได้กำหนดให้มีผู้จัดการซึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่งเป็นผู้บริหารกิจการให้ปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับกรรมการดังต่อไปนี้

(ก) คุณสมบัติ ผู้จัดการต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- มีสัญชาติไทย
- เป็นผู้ซึ่งสามารถปฏิบัติงานได้เต็มเวลาให้แก่ตลาดหลักทรัพย์
- ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย
- ไม่เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดซึ่งได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- ไม่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง หรือดำรงตำแหน่งในทางการเมือง

(ข) การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่ง ให้คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นผู้แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดเป็นผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และให้คณะกรรมการนี้กำหนดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งไว้ด้วย และผู้จัดการซึ่งดำรงตำแหน่งครบระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดอาจได้รับแต่งตั้งอีกก็ได้ นอกจากนี้ คณะกรรมการยังเป็นผู้กำหนดประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นอีกด้วย และเมื่อตำแหน่งผู้จัดการว่างลง หรือ ผู้จัดการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ใดควยเหตุใดเหตุหนึ่ง ให้คณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการหรือพนักงานของตลาดหลักทรัพย์คนใดคนหนึ่งเป็นผู้ทำการแทนชั่วคราวได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้ทำการแทนมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้จัดการ

(ค) อำนาจหน้าที่ ในกฎหมายได้กำหนดให้ผู้จัดการมีหน้าที่บริหารกิจการของตลาดหลักทรัพย์ให้เป็นไปตามนโยบาย และระเบียบหรือข้อบังคับของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ ตลอดจนมีอำนาจมาบังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของตลาดหลักทรัพย์ และในการบริหารกิจการของตลาดหลักทรัพย์นี้ ผู้จัดการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีผลว่า คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ควบคุมและกำกับดูแลผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์อีกชั้นหนึ่ง

เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์เป็นสถาบันที่มีสภาพเป็นนิติบุคคล ดังนั้นในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก กฎหมายกำหนดให้ผู้จัดการ เป็นตัวแทนของตลาดหลักทรัพย์ และผู้จัดการก็มีอำนาจมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ปฏิบัติกิจการบางอย่างแทนได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดไว้

(ง) การพ้นจากตำแหน่ง ผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์จะพ้นจากตำแหน่งในกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้ดังต่อไปนี้ คือ

- ตาย
- ลาออก
- ไม่ได้รับแต่งตั้งเมื่อได้ดำรงตำแหน่งครบระยะเวลาตามที่คณะกรรมการกำหนด
- คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์มีมติให้ออก
- เป็นผู้ขาดคุณสมบัติที่กฎหมายกำหนด

ค. สมาชิกตลาดหลักทรัพย์ เพื่อให้กิจการตลาดหลักทรัพย์เป็นกิจการที่มั่นคงและได้รับความเชื่อถือจากประชาชน กฎหมายจึงกำหนดกิจการซื้อหรือขายหลักทรัพย์

ให้กระทำได้แก่เฉพาะสมาชิกเท่านั้น ซึ่งสมาชิกก็ได้แก่บริษัทจำกัด ซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ตามประกาศของกระทรวงการคลังและธุรกิจหลักทรัพย์ที่ประกอบนั้น ต้องมีกิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ค้าย (Broker) และในการซื้อขายนี้สมาชิกจะทำการเป็นนายหน้าของบุคคลใด ๆ หรือเป็นตัวแทนของบริษัทหลักทรัพย์ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกก็ได้ นอกจากนี้ กฎหมายยังมีข้อกำหนดห้ามดังต่อไปนี้

(ก) ห้ามมิให้สมาชิกทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนนอกตลาดหลักทรัพย์ไม่ว่าจะเป็นการซื้อหรือขายในฐานะตัวแทน นายหน้า หรือในนามของสมาชิกเอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากตลาดหลักทรัพย์

(ข) ห้ามมิให้สมาชิกแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความอันควรต้องแจ้งเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทรับอนุญาต และราคาซื้อขายของหลักทรัพย์จดทะเบียน หรือหลักทรัพย์รับอนุญาต

(ค) ห้ามมิให้สมาชิกกระทำการใด ๆ โดยมีเจตนาทุจริตในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียน หรือหลักทรัพย์รับอนุญาต

ข้อที่ต้องพิจารณาในชั้นนี้ก็คือ บริษัทจดทะเบียนและบริษัทรับอนุญาตหมายความว่าอย่างไร ในมาตรา ๓ แห่งกฎหมายฉบับดังกล่าว ได้ให้นิยามคำว่า "บริษัทจดทะเบียน" และ "บริษัทรับอนุญาต" ไว้ คือ บริษัทจดทะเบียนหมายความว่า "บริษัทจำกัดซึ่งได้จดทะเบียนหลักทรัพย์ของตนเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน" และบริษัทรับอนุญาตหมายความว่า "บริษัทจำกัดซึ่งหลักทรัพย์ของตนได้รับอนุญาตให้เป็นหลักทรัพย์อนุญาต" ส่วนหลักเกณฑ์ในการที่จะยื่นขอให้รับหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตนั้นต้องพิจารณาจากประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการสำหรับคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พิจารณารับหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาต และพิจารณาเพิกถอนการเป็นหลักทรัพย์ดังกล่าว ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

บริษัทจดทะเบียน

ก. มีทุนจดทะเบียนประเภทที่หุ้นสามัญชำระแล้วเต็มมูลค่าไม่ต่ำกว่า
๑๐ ล้านบาท

ข. ต้องเป็นหุ้นสามัญชนิดระบุชื่อผู้ถือ และมีมูลค่าตามราคาที่ตราไว้
หุ้นละไม่เกิน ๑๐๐ บาท

ค. มีผู้ถือหุ้นสามัญไม่ต่ำกว่า ๒๕๐ คน

ง. ผู้ถือหุ้นสามัญแต่ละรายในจำนวนไม่ต่ำกว่า ๒๕๐ ราย นั้น ต้องถือ
หุ้นเป็นมูลค่าไม่เกินกว่า ๕/๑,๐๐๐ ของทุน ซึ่งชำระและทั้งหมด และรวมกันต้อง
ถือหุ้นเป็นมูลค่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๕ ของทุนซึ่งชำระแล้วทั้งหมด

จ. สามารถแสดงได้ว่ามีฐานะการเงินมั่นคงตามสภาพ และประเภท
แห่งธุรกิจและมีการดำเนินงานที่ผานมาเป็นผลดี

บริษัทรับอนุญาต

ก. มีทุนจดทะเบียนประเภทที่เป็นหุ้นสามัญชำระแล้วเต็มมูลค่าไม่ต่ำกว่า
๕ ล้านบาท

ข. ต้องเป็นหุ้นสามัญชนิดระบุชื่อผู้ถือ และมีมูลค่าตามราคาที่มาตราไว้ไม่
เกินหุ้นละ ๑๐๐ บาท

ค. มีผู้ถือหุ้นสามัญไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ บาท

ง. ผู้ถือหุ้นสามัญแต่ละรายในจำนวนไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ รายนั้น ต้องถือหุ้น
เป็นมูลค่าไม่เกินกว่า ๕/๑,๐๐๐ ของทุนซึ่งชำระแล้วทั้งหมด และรวมกันต้องถือ
เป็นมูลค่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒๐ ของทุน ซึ่งชำระแล้วทั้งหมด

จ. สามารถแสดงได้ว่ามีฐานะการเงินมั่นคงตามสภาพและประเภท
แห่งธุรกิจ และมีการดำเนินงานเท่าที่ผ่านมาแล้วเป็นผลดี^๑

การกำกับตลาดหลักทรัพย์

ก. ความหมาย การกำกับตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๔๙๓
หมายความว่า การควบคุม ดูแล ดังนั้น การที่มาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า "ให้รัฐมนตรีมีอำนาจ
หน้าที่กำกับและดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของตลาดหลักทรัพย์"^๒ ย่อมหมายความว่ารัฐ
มนตรีมีอำนาจควบคุมดูแลเกี่ยวกับการจัดให้มีตลาดหลักทรัพย์หรือสถานที่อื่นเป็นศูนย์กลาง
การซื้อขายหรือขายหลักทรัพย์ นั้นเอง ซึ่งการเข้าควบคุมดูแลนี้ย่อมถือได้ว่าเป็นหน้าที่ของ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เพราะว่ามีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้
รักษาการตามกฎหมายฉบับนี้ซึ่งได้กล่าวไว้ในมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

ข. การกำกับโดยรัฐมนตรีตามกฎหมายอื่น โดยเหตุที่ว่า การกำหนดหน้าที่ตาม
กฎหมายว่าให้บุคคลหรือสถาบันใดเป็นผู้มีอำนาจในการควบคุมดูแลนั้น ถ้าเป็นกิจการ
ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งการกำกับดูแลนั้นก็จะกระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรี
ถ้าเป็นกิจการที่มีความสำคัญรองลงมาการกำกับดูแลก็จะกระทำโดยรัฐมนตรีหรือจะมี
การมอบอำนาจก็ได้ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน เป็น
กิจการที่ถือได้ว่าเป็นความสำคัญ กฎหมายจึงกำหนดให้การกำกับดูแลกระทำโดยรัฐมนตรี

^๑ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการ
สำหรับคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพิจารณาหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์
จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาต และพิจารณาเพิกถอนการเป็นหลักทรัพย์ดังกล่าว,
"ราชกิจจานุเบกษา" ๕๒ (๑๘ เมษายน ๒๕๑๘) : ๑ พ.

^๒ "พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๗",
ราชกิจจานุเบกษา ๕๑ (๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๗) : ๑๗ พ.

และนอกจากนี้ก็ยังยอมให้มีการมอบหมายให้ทำการกำกับดูแลได้อีก

เพื่อความเข้าใจในส่วนที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลโดยรัฐมนตรี ควรที่จะได้ศึกษา
การกำกับดูแลตามกฎหมายอื่นประกอบไปด้วย

มาตรา ๑๘ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปถึงกิจการของการ
ไฟฟ้านครหลวง และเพื่อประโยชน์ในการนี้จะสั่งให้การไฟฟ้านครหลวงชี้แจงข้อเท็จจริง
แสดงความคิดเห็นหรือทำรายงานยื่นก็ได้^๑

มาตรา ๑๘ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปถึงกิจการของการ
ไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และเพื่อประโยชน์ในการนี้จะสั่งให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคชี้แจงข้อเท็จจริง
แสดงความคิดเห็น หรือทำรายงานยื่นก็ได้^๒

มาตรา ๑๑ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปถึงกิจการของ
สถาบันเพื่อประโยชน์ในการนี้จะสั่งให้สถาบันชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นหรือทำ
รายงานหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ซึ่งขัดต่อนโยบายของรัฐบาล หรือมติของคณะรัฐมนตรี
ตลอดจนเมื่ออำนาจที่จะส่งสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการดำเนินงานก็ได้^๓

^๑ "พระราชบัญญัติการไฟฟ้านครหลวง พ.ศ. ๒๕๐๑", ราชกิจจานุเบกษา ๗๕
(๓๑ กรกฎาคม ๒๕๐๑) : ๗ พ.

^๒ "พระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๐๓", ราชกิจจานุเบกษา
๗๗ (๒๗ กันยายน ๒๕๐๓) : ๗๕๓

^๓ "พระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย"
พ.ศ. ๒๕๐๖, ราชกิจจานุเบกษา ๘๐ (๒๔ พฤษภาคม ๒๕๐๖) : ๑ พ.

นอกจากนี้ การกำกับดูแลโดยรัฐมนตรียังปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติองค์การ
เภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๐๓^๑ พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
พ.ศ. ๒๕๐๕^๒ พระราชบัญญัติการประสานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐^๓ พระราชบัญญัติ
สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๓^๔ ซึ่งมีข้อความทำนองเดียวกัน

ค. ผู้มีอำนาจกำกับและดูแล ผู้มีอำนาจกำกับและดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ
ตลาดหลักทรัพย์ คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ทั้งนี้ เพราะในมาตรา ๓๖ ได้
กำหนดตัวผู้มีอำนาจไว้ ทั้งนี้ โดยพิจารณาประกอบกับมาตรา ๓ และมาตรา ๔ แห่ง
พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

การกำกับและดูแลนั้น เป็นการกำกับและดูแลกิจการโดยทั่วไปของตลาดหลัก
ทรัพย์ ซึ่งหมายถึงการจ้กให้ตลาดหรือสถานที่อันเป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์
และบริการที่เกี่ยวข้อง เนื่องกับกิจการค้าหลักทรัพย์ ซึ่งได้แก่เรื่องบัตรประจำตัวพนักงาน
เจ้าหน้าที่ เป็นต้น

^๑ "พระราชบัญญัติองค์การเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๐๓", ราชกิจจานุเบกษา ๘๓
(๑๑ สิงหาคม ๒๕๐๕) : ๑ พ.

^๒ "พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๐๕",
ราชกิจจานุเบกษา ๘๓ (๒๐ กรกฎาคม ๒๕๐๕) : ๑๐ พ.

^๓ "พระราชบัญญัติการประสานครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐", ราชกิจจานุเบกษา
๘๕ (๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๐) : ๖๐๑

^๔ "พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งของรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๓",
ราชกิจจานุเบกษา ๘๖ (๒๐ กันยายน ๒๕๑๓) : ๔ พ.

เพื่อประโยชน์ในการกำกับและดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของตลาดหลักทรัพย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจที่จะสั่งให้ตลาดหลักทรัพย์ชี้แจงข้อเท็จจริงทำ รายงานหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ซึ่งขัดต่อนโยบายของรัฐบาลหรือมติของคณะรัฐมนตรี ตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของตลาดหลักทรัพย์ก็ได้ ซึ่ง การใช้อำนาจในมาตรานี้รัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะที่ปรึกษา ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยแต่อย่างใดไม่

ง. การมอบอำนาจ การกำกับและดูแลนั้นโดยหลักเป็นอำนาจของรัฐมนตรี แต่กฎหมายกำหนดให้มีการมอบอำนาจนั้นได้ คือ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทำหน้าที่ควบคุมดูแลการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งอำนาจกำกับและดูแลเช่นนี้ย่อม เป็นอำนาจกำกับและดูแล

จ. อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น กฎหมายได้บัญญัติไว้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบกิจการของตลาดหลักทรัพย์ไม่ว่าจะเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรี หรือได้รับการแต่งตั้งโดยธนาคารแห่งประเทศไทย กฎหมายได้ให้อำนาจไว้เป็นอย่างดีเหมือนกัน คือมีอำนาจดังต่อไปนี้

๑. เข้าไปในสำนักงานของตลาดหลักทรัพย์ในระหว่างเวลาทำการ
๒. เรียกเอกสารหรือหลักฐานอื่น ๆ ของตลาดหลักทรัพย์จากกรรมการ ผู้จัดการ ผู้สอบบัญชี พนักงานหรือลูกจ้างของตลาดหลักทรัพย์ และสอบถามบุคคลดังกล่าว นี้ได้

"พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓"

ราชกิจจานุเบกษา ๕๖ (๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๓) : ๑๘ พ.

๒

เรื่องเดียวกัน , หน้า ๑๕ พ.

๓. ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติจะยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวเนื่องกับความผิดดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีก็ได้

๔. สิ่งใหม่บุคคลใด ๆ ที่ซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตกับสมาชิกมาให้โดยคำหรือแสดงสมุดบัญชีหรือส่งเอกสารและหลักฐานอื่น ๆ

นอกจากนี้ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวเมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องของร้องขอด้วย

ฉ. มาตรการป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่เศรษฐกิจของประเทศ
โดยเหตุที่กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการระดมทุน และในขณะเดียวกันเพื่อที่จะให้บรรดาศักดิ์ประสงค์ดังกล่าวก็จำเป็นจะต้องมีมาตรการที่จะให้ฝ่ายบริหารคือรัฐบาลมีหน้าที่กำกับและดูแล ซึ่งในการกำกับและดูแลนี้หากพบว่ามีการฉ้อฉลอาจเกิดความเสียหายเป็นภัยแก่ประเทศ ย่อมเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการออกกฎหมายอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการแก้ไขภาวะการณ์เช่นนั้น^๒ และโดยเฉพาะในประเทศที่ตลาดหลักทรัพย์ยังอยู่ในภาวะเริ่มแรก กฎหมายมักจะกำหนดให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจเด็ดขาดพอสมควรที่จะใช้อำนาจอันเป็นการปิดป่าหรือบรรเทาความเสียหายได้^๓

^๑ เรื่องเดียวกัน , หน้าเดียวกัน

^๒

Merbert E. Dougall, Capital Market and Institution

(New Jersey : Prentill Hall, 1971), p. 5

^๓

Ragner Nurkse, Problems of Capital Formation in

Underdeveloped Countries (New York : Basil Blackwell 1964),

p. 1

ในพระราชบัญญัติศาลากลางคดีหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ได้กำหนด
มาตรการที่จะป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่เศรษฐกิจของประเทศ โดยกำหนดให้
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจดังต่อไปนี้

๑. ห้ามการซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตรายใด
รายหนึ่ง หรือทั้งหมดในตลาดหลักทรัพย์เป็นการชั่วคราว โดยกำหนดระยะเวลาตามที่
เห็นสมควร

๒. ห้ามสมาชิกรายใดรายหนึ่ง เข้าทำการซื้อหรือขาย หลักทรัพย์จ
ทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตในตลาดหลักทรัพย์เป็นการชั่วคราว โดยกำหนดระยะ
เวลาตามที่เห็นสมควร

๓. เพิกถอนการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาต

๔. สั่งให้คณะกรรมการหรือผู้จัดการกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ
อันใดนอกเหนือที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๑, ๒ หรือ ๓ ตามที่เห็นสมควร

การสั่งห้ามตามข้อ ๑ และ ๒ ให้ทำเป็นหนังสือ และให้ปิดประกาศไว้ในที่
เปิดเผย ณ สำนักงานของตลาดหลักทรัพย์ และการเพิกถอนการเป็นหลักทรัพย์รับอนุญาต
หรือหลักทรัพย์จดทะเบียน ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

อนึ่ง หลักทรัพย์รับอนุญาตและหลักทรัพย์จดทะเบียนที่ถูกถอนสภาพจากการเป็น
หลักทรัพย์รับอนุญาตหรือหลักทรัพย์จดทะเบียนนั้น ให้ถือว่าหมดสภาพจากการเป็นหลักทรัพย์
รับอนุญาตหรือหลักทรัพย์จดทะเบียนนับตั้งแต่วันที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสั่งเพิกถอน

"พระราชบัญญัติศาลากลางคดีหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓", ราชกิจจานุเบกษา

๒๑ (๒๑ พฤษภาคม ๒๕๒๑) : ๑๕ พ.

ข. เงื่อนไขในการใช้มาตรการป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่เศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้การใช้อำนาจของรัฐมนตรีในมาตรการดังกล่าวได้รับการกลั่นกรองเพื่อความถูกต้องมากยิ่งขึ้น และในขณะเดียวกันก็เป็นการให้หลักประกันแก่สมาชิกซึ่งเป็นผู้อาจต้องเสียหายเนื่องจากการใช้อำนาจดังกล่าว กฎหมายได้กำหนดว่าในการใช้อำนาจของรัฐมนตรีเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่เศรษฐกิจของประเทศ นั้น จำต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะที่ปรึกษาเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์ เสียก่อน ซึ่งในกรณีเช่นนี้มีความเห็นว่า ถ้าหากคณะที่ปรึกษาดตลาดหลักทรัพย์ไม่ให้ความเห็นชอบในมาตรการดังกล่าวแล้ว รัฐมนตรีก็ไม่มีอำนาจที่จะใช้มาตรการนั้นแต่อย่างใด

๗. คณะที่ปรึกษาดตลาดหลักทรัพย์ "คณะที่ปรึกษา" กฎหมายได้จำกัดคำนิยามว่า หมายความว่า "คณะที่ปรึกษาเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์" ในขณะเดียวกันก็มีนิยามของคำว่า "ที่ปรึกษา" ไว้อย่างหมายความว่า "ที่ปรึกษาเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์" ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑. การแต่งตั้ง การแต่งตั้งคณะที่ปรึกษามีอำนาจของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน ๙ นาย และคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานที่ปรึกษา
๒. การดำรงตำแหน่ง การดำรงตำแหน่งของคณะที่ปรึกษานั้นเมื่ออายุ ๒ ปี
๓. การพ้นจากตำแหน่ง ที่ปรึกษานั้นนอกจากจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กฎหมายซึ่งกำหนดว่าให้ที่ปรึกษาพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

๑. ตาย
๒. ลาออก
๓. คณะรัฐมนตรีถอดถอนและแต่งตั้งผู้แทน

เมื่อที่ปรึกษาพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรีจะแต่งตั้งผู้แทน และที่ปรึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งผู้นี้ ย่อมอยู่ในตำแหน่งตามวาระของที่ปรึกษาซึ่งตนแทน นอกจากนี้ ประธานที่ปรึกษาและที่ปรึกษาย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

๔. อำนาจหน้าที่ กฎหมายกำหนดให้คณะที่ปรึกษามีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรี การให้คำปรึกษานั้นจะมีได้ใน ๓ กรณีดังนี้ คือ

ก) การกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการสำหรับคณะกรรมการพิจารณาหลักทรัพย์เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาต และพิจารณาเพิกถอนการเป็นหลักทรัพย์ดังกล่าว

ข) การใช้อำนาจตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งมีในกรณีดังต่อไปนี้

๑) ห้ามการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตรายใดรายหนึ่ง หรือทั้งหมดในตลาดหลักทรัพย์เป็นการชั่วคราว โดยกำหนดระยะเวลาตามที่เห็นสมควร

๒) ห้ามสมาชิกรายใดรายหนึ่งเข้าทำการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตในตลาดหลักทรัพย์เป็นการชั่วคราวโดยกำหนดระยะเวลาตามที่เห็นสมควร

๓) เพิกถอนการเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาต

๔) สั่งให้คณะกรรมการหรือผู้จัดการกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอันใด นอกจากที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น ตามที่เห็นสมควร

ค) การให้ความเห็นชอบในกรณีดังต่อไปนี้

กรณีตามมาตรา ๑๕ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

- ๑) การดำเนินกิจการตลาดหลักทรัพย์
- ๒) การประชุมและการดำเนินกิจการของคณะกรรมการ
- ๓) การกำหนดจำนวนสมาชิก การรับสมัครสมาชิก คุณสมบัติของสมาชิก สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก วินัยของสมาชิก การลงโทษสมาชิก การประชุมของสมาชิก และการพ้นจากสมาชิกภาพ

๔) การกำหนดค่าเข้าเป็นสมาชิก ค่าบำรุง เงินประกัน และค่าบริการต่าง ๆ ที่สมาชิกจะพึงจ่ายให้แก่ตลาดหลักทรัพย์

๕) การจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน การจ่ายเงินทดแทนความเสียหายจากกองทุน และการจัดการกองทุน

๖) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการที่สมาชิกจะพึงคิดในการปฏิบัติหน้าที่เป็นนายหน้าหรือตัวแทน ในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาต

๗) การกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทรับอนุญาต ปฏิบัติการใด ๆ เพื่อเปิดเผยฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของตน

๘) การปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตในตลาดหลักทรัพย์ การอนุญาตให้สมาชิกซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนนอกตลาดหลักทรัพย์ ตลอดจนการชำระราคาและการส่งมอบหลักทรัพย์ที่ได้มีการซื้อหรือขายในตลาดหลักทรัพย์

๙) การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการห้ามซื้อหรือขายหลักทรัพย์จดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับอนุญาตรายใดรายหนึ่งในตลาดหลักทรัพย์เป็นการชั่วคราว และการปฏิบัติเมื่อมีการห้ามซื้อหรือขายหลักทรัพย์ดังกล่าว

- ๑๐) การบัญชีและการเงินของตลาดหลักทรัพย์
- ๑๑) การเข้าไปตรวจสอบเอกสารและสมุดบัญชีของสมาชิก
- ๑๒) การบรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอนพนักงานและลูกจ้าง ระเบียบวินัย การลงโทษพนักงานและลูกจ้าง และการร้องทุกข์
- ๑๓) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินบำเหน็จรางวัลพนักงานและลูกจ้าง
- ๑๔) การสงเคราะห์พนักงานและลูกจ้าง หรือผู้พ้นจากการเป็นพนักงาน และลูกจ้างตลอดจนครอบครัวของบุคคลเหล่านั้น
- ๑๕) การอื่นใดที่จำเป็นต่อการดำเนินงานของตลาดหลักทรัพย์

กรณีตามมาตรา ๒๒ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งได้แก่การจ่ายเงิน สมทบเข้ากองทุน การจ่ายเงินทดแทนความเสียหายจากกองทุนตลอดจนการจัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด ควบคุมความเห็นชอบของรัฐมนตรี

กรณีตามมาตรา ๔๕ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว คือ การให้ความเห็นชอบกับการแต่งตั้งคณะกรรมการชั่วคราวซึ่งเป็นคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ ในวาระเริ่มแรก

บทกำหนดโทษ เพื่อให้พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๓ มีผลใช้บังคับอย่างแท้จริง กฎหมายได้ทำให้มีการลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนไว้ด้วย โดยเทียบเคียง ลักษณะความผิดและโทษทั้งจำและปรับให้เป็นไปโดยสอดคล้องกับกฎหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นต้น